DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

8. april 2008 *

I sag C-167/05,

angående et traktatbrudssøgsmål i henhold til artikel 226 EF, anlagt den 14. april 2005,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved L. Ström van Lier, K. Gross, K. Simonsson og R. Lyal, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

mod

Kongeriget Sverige ved K. Wistrand, som befuldmægtiget,

sagsøgt,

* Processprog: svensk.

støttet af:

Republikken Letland ved E. Balode-Buraka og E. Broks, som befuldmægtigede,

intervenient,

har

DOMSTOLEN (Store Afdeling)

sammensat af præsidenten, V. Skouris, afdelingsformændene P. Jann, A. Rosas, K. Lenaerts og L. Bay Larsen samt dommerne R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, P. Kūris (refererende dommer) og A. Ó Caoimh,

generaladvokat: P. Mengozzi
justitssekretær: fuldmægtig C. Strömholm,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 8. maj 2007,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 18. juli 2007,

afsagt følgende

Dom

1 I sin stævning har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber nedlagt påstand om, at det fastslås, at Kongeriget Sverige har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 90, stk. 2, EF, idet det har anvendt interne afgifter, der indirekte beskytter øl, som hovedsageligt er fremstillet i Sverige, i forhold til vin, som hovedsageligt er indført fra andre medlemsstater.

Retsforskrifter

Lov (1994:1564) om beskatning af alkohol

2 Den svenske lovgivning om punktafgifter på alkoholholdige drikkevarer, som dette søgsmål drejer sig om, er indeholdt i lov 1994:1564 om beskatning af alkohol (lagen (1994:1564) om alkoholskatt) af 15. december 1994 (SFS 1994, nr. 1564), som ændret ved lov 2001:822 (herefter »lov om beskatning af alkohol«).

3 § 2 i lov om beskatning af alkohol har følgende ordlyd:

»Der betales punktafgift på øl henhørende under KN-position 2203, hvis alkoholindholdet overstiger 0,5 volumenprocent.

Der betales ligeledes punktafgift på produkter, der indeholder en blanding af øl og ikke-alkoholholdige drikkevarer henhørende under KN-position 2206, hvis alkoholindholdet af blandingen overstiger 0,5 volumenprocent.

Punktafgiften opkræves pr. liter med 1,47 [SEK] for hver volumenprocent alkohol.

For øl med et alkoholindhold på højst 2,8 volumenprocent udgør punktafgiften 0 [SEK].«

4 Samme lovs § 3 har følgende ordlyd:

»Der betales punktafgift på vin henhørende under KN-position 2204 og 2205, hvis alkoholindholdet udelukkende er fremkommet ved gæring, og

1. alkoholindholdet overstiger 1,2 volumenprocent, men højst udgør 15 volumenprocent, eller

2. alkoholindholdet overstiger 15 volumenprocent, men højst udgør 18 volumenprocent, og vinen er fremstillet uden tilsætningsstoffer.

Der opkræves punktafgift pr. liter for:

drikkevarer med et alkoholindhold på over 2,25, men ikke over 4,5 volumenprocent med 7,58 [SEK]

drikkevarer med et alkoholindhold på over 4,5, men ikke over 7 volumenprocent med 11,20 [SEK]

drikkevarer med et alkoholindhold på over 7, men ikke over 8,5 volumenprocent med 15,41 [SEK]

drikkevarer med et alkoholindhold på over 8,5, men ikke over 15 volumenprocent med 22,08 [SEK]

drikkevarer med et alkoholindhold på over 15, men ikke over 18 volumenprocent med 45,17 [SEK].

For vin med et alkoholindhold på højst 2,25 volumenprocent udgør punktafgiften 0 [SEK].«

Den administrative procedure

5 Efter at have modtaget en række klager over den svenske ordning vedrørende punktafgift på vin, som hævdedes at være diskriminerende i forhold til punktafgiften på øl, undersøgte Kommissionen den omhandlede lovgivning og nåede frem til den konklusion, at Kongeriget Sverige anvendte interne afgifter, som indirekte beskyttede øl, der hovedsageligt blev fremstillet i Sverige, til skade for vin, som hovedsageligt indførtes fra andre medlemsstater, og herved tilsidesatte artikel 90, stk. 2, EF.

6 Kommissionen opfordrede i skrivelser af 28. februar 2000 og 1. juli 2002 denne medlemsstat til at fremsætte sine bemærkninger og fremsatte herefter, henholdsvis den 19. juni 2001 og den 7. juli 2004, en begrundet udtalelse og en supplerende begrundet udtalelse.

7 Da Kommissionen ikke fandt de ændringer af lovgivningen, som blev indført efter den 19. juni 2001 ved lov 2001:517 og lov 2001:822, tilstrækkelige, og Kongeriget Sverige på sin side ikke mente sig forpligtet til at følge det synspunkt, Kommissionen havde givet udtryk for i den supplerende begrundede udtalelse, besluttede Kommissionen at anlægge den foreliggende sag.

8 Ved kendelse afsagt af Domstolens præsident den 16. september 2005 har Republikken Letland fået tilladelse til at intervenere til støtte for Kongeriget Sveriges påstande.

Om søgsmålet

Indledende bemærkninger

9 Kommissionen og Kongeriget Sverige er enige om, at det kan lægges til grund, at følgende gælder i Sverige:

— Øl er hovedsageligt et indenlandsk produkt, og vin er hovedsageligt et importprodukt.

— Den vin, der er genstand for det største forbrug, som i almindelighed er den billigste, har tilstrækkeligt med kendetegn til fælles med øl til at udgøre et substitutionsprodukt for forbrugerne, således at den kan anses for at konkurrere med øl med henblik på anvendelsen af artikel 90, stk. 2, EF.

— Beskatningen af øl og vin er traditionelt knyttet til alkoholindholdet i disse drikkevarer, dvs. at den er proportional med deres alkoholindhold målt i volumenprocent.

— Der er en forskel i volumenbeskatningen af øl og vin.

— Beskatningen kan have indflydelse på forbrugernes adfærd.

10 Kongeriget Sverige har dog formuleret visse nuanceringer vedrørende det i andet og femte led ovenfor anførte. Denne medlemsstat finder således, at øl og vin kun delvist er konkurrerende produkter, og at beskatningen kun er en af de faktorer, der kan have indflydelse på forbrugernes adfærd.

11 Kommissionen og Kongeriget Sverige er også enige om, at da denne medlemsstat tiltrådte Den Europæiske Union den 1. januar 1995, var beskatningen pr. volumenprocent af stærkt øl (»starköl«), der i lov 1994:1738 om alkohol (alkohollagen (1994:1738)) af 16. december 1994 (SFS 1994, nr. 1738) var defineret som øl med et alkoholindhold på over 3,5 volumenprocent, og beskatningen pr. volumenprocent af vin med et alkoholindhold på ca. 11 volumenprocent stort set identisk.

12 Fra den 1. januar 1997 blev punktafgiften på øl nedsat med ca. 40%.

13 I denne henseende har Kongeriget Sverige forklaret, at dets regering i 1996 konstaterede, at grænsehandelen med Danmark med hensyn til øl på grund af forskellen i beskatningen af dette produkt mellem de to berørte medlemsstater havde taget et sådant omfang, at det var nødvendigt at nedsætte skatten på øl.

14 Kongeriget Sverige har endvidere anført, at der ikke var opstået en grænsehandel med vin svarende til grænsehandelen med øl, selv om den svenske beskatning af vin også var betydeligt højere end den danske beskatning. Ifølge denne medlemsstat var der derfor ikke noget behov for at justere punktafgiften på vin, og der var ingen grund til at ændre beskatningen af dette produkt i forbindelse med nedsættelsen af punktafgiften på øl, da denne blev besluttet. Kongeriget Sverige har dog tilføjet, at det som

følge af det pres, Kommissionen har udøvet, har nedsat punktafgiften på vin med 18,8% fra den 1. december 2001 i medfør af lov 2001:822, og at denne nedsættelse har medført, at forholdet mellem beskatningen af stærkt øl og vin nu er det samme som tidligere, dvs. at beskatningen af disse to produkter nu svarer til hinanden.

15 I Sverige er detailhandelen med vin, stærkt øl og spiritus genstand for et monopol, som indehaves af et aktieselskab, i hvilket den svenske stat er eneaktionær, nemlig Systembolaget AB (herefter »Systembolaget«). Det fremgår af Kongeriget Sveriges forklaringer, som ikke er blevet bestridt af Kommissionen, at dette system er det vigtigste instrument i denne medlemsstats alkoholpolitik og har til formål at kanalisere detailhandelen med alkoholholdige drikkevarer på en sådan måde, at det sikres, at forbrugernes alder kan kontrolleres, og at gældende forbud i forbindelse med forhandlingen overholdes, samtidig med at adgangen til de omhandlede produkter sikres.

Parternes argumenter

16 Kommissionen har gjort gældende, at svensk øl, som er det dominerende produkt inden for handelen med alkohol på det svenske marked, pålægges en punktafgift, som er lavere end punktafgiften på vin i den konkurrerende kategori. Ifølge Kommissionen påvirker forskellen i beskatningen forbrugernes valg, eftersom den omhandlede afgiftsordnings struktur og kendetegn forstærker svenske forbrugeres, angiveligt historisk forankrede, præference for øl. En sådan situation er til ulempe for vin, som hovedsageligt indføres fra andre medlemsstater, og har følgelig en beskyttende virkning for øl, som hovedsageligt fremstilles i Sverige, der er forbudt i medfør af artikel 90, stk. 2, EF.

17 Kommissionen har undersøgt udformningen af de omhandlede svenske afgiftsbestemmelser og har gjort gældende, at vin på trods af nedsættelsen af punktafgiften

på dette produkt fra den 1. december 2001 i medfør af lov 2001:822 ikke alene fortsat pålægges en højere punktafgift end øl, men herudover beskattes progressivt i forhold til sit alkoholindhold, i overensstemmelse med den skala for punktafgifter, som er fastsat i § 3, stk. 2, i lov om beskatning af alkohol. Ifølge Kommissionen pålægges vin med en alkoholprocent på 12,5 volumenprocent, som den betegner som normal, således en punktafgift på 1,77 SEK pr. volumenprocent alkohol, hvilket svarer til en forskel på ca. 20% i forhold til punktafgiften på øl (1,47 SEK pr. volumenprocent alkohol).

18 Kommissionen har fremhævet, at den endelige pris tillige omfatter merværdiafgift (herefter »moms«) på 25%, som beregnes af prisen inklusive punktafgift, og at dette, eftersom vin pålægges en højere punktafgift end øl, indebærer, at forskellen forøges på grund af momsen, hvilket forstærker den beskyttende virkning af den omhandlede afgiftsordning.

19 Heraf følger, at vin beskattes hårdere end øl, og at afgiftens andel af prisen på de mest solgte vine (som har et alkoholindhold på 8,5-15 volumenprocent og ligger i prisklassen 49-70 SEK i endelig salgspris, herefter »vin i mellemklassen«) er større end afgiftens andel af prisen på øl.

20 Hvad angår konkurrenceforholdet mellem øl og vin er det Kommissionens opfattelse, at der i Sverige findes et konkurrenceforhold mellem stærkt øl, som er det dominerende produkt i handelen på det svenske marked, og vin i mellemklassen. Den har således anført, at vin ligesom stærkt øl skal købes på Systembolagets salgssteder, mens øl med et alkoholindhold på mindre end 3,5 volumenprocent er tilgængeligt i fødevarebutikker. Stærkt øl og vin konkurrerer således med hinanden på de samme salgssteder. Ifølge Kommissionen er den omstændighed, at forbrugerne skal henvende sig i Systembolaget for at købe stærkt øl og vin, et element, der kan anses

for at forstærke substituerbarheden og dermed konkurrenceforholdet mellem disse to produkter. Den har i øvrigt præciseret, at vin og øl kun er tilgængelig i restaurationer og udskænkningssteder, der har en særlig licens, og at de to drikkevarer derfor også kan konkurrere disse steder.

21 Kommissionen har foretaget en sammenligning af den omhandlede afgiftsordnings virkninger i forhold til øls og vins pris, alkoholindhold og volumen og har på baggrund heraf gjort gældende, at uanset hvilken sammenligningsmetode der anvendes, er afgiftsbyrden på vin betydeligt større end på øl. I denne forbindelse har den anført, at virkningerne af beskatningen er størst for vine, hvis endelige pris er på mellem 41 og 70 SEK, som udgør langt størsteparten af detailsalget af dette produkt (78,7% i 2003).

22 Med hensyn til bedømmelsen af den omhandlede afgiftsordnings beskyttende karakter i artikel 90, stk. 2, EF's forstand er det Kommissionens opfattelse, at det er afgørende at godtgøre ikke alene ordningens beskyttende karakter, men også virkningen heraf på forbrugerne, som direkte eller indirekte, faktisk eller potentielt, kan påvirkes til at vælge et indenlandsk produkt, som, hvis beskyttelsen ikke forelå, ville være ligeværdigt med et indført produkt og dermed ville konkurrere med dette.

23 Kommissionen er af den opfattelse, at den afgiftsordning, som nærværende søgsmål drejer sig om, har samme genstand som den afgiftsordning, der omhandledes i præmis 27 i dom af 12. juli 1983, sag 170/78, Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, Sml. s. 2265, om hvilken Domstolen fastslog, at den bevirker, at vin hidrørende fra andre medlemsstater gøres til genstand for en overbeskatning, således at der sikres den indenlandske ølproduktion en beskyttelse, for så vidt denne ølproduktion er det mest relevante referencekriterium set fra et konkurrencemæssigt synspunkt. Kommissionen finder, med henvisning til dom af 27. februar 1980, Kommissionen mod Det Forenede Kongerige (sag 170/78, Sml., s. 417, præmis 14),

at ordningen fastlåser forbrugsvanerne ved at forstærke fordelene for øl, det indenlandske produkt, og indføre en forskelsbehandling med hensyn til det handelsmæssige potentiale for vin, det produkt, der hidrører fra andre medlemsstater.

24 Kommissionen har gjort gældende, at Kongeriget Sverige på denne måde anvender skattelovgivningen til at påvirke forbrugernes adfærd, ikke alene med hensyn til valget af produkter, men også med hensyn til valget mellem konkurrerende produkter. Ifølge Kommissionen fremgår det af statistikker, som er offentliggjort af Systembolaget, at salgsvolumen af øl og vin før nedsættelsen af punktafgiften på øl med 40% og den samtidige svage stigning i punktafgiften på vin den 1. januar 1997 var forholdsvis sammenlignelige, og at salget af vin efter disse ændringer faldt med 3,7%, mens salget af øl steg med 8,9%. Efter nedsættelsen af punktafgiften på vin fra den 1. december 2001, der af Kommissionen betegnes som en ringe nedsættelse, steg vinsalget med 11%, hvilket var den største stigning, der var konstateret i perioden fra 1995 til 2004. Imidlertid fremgår det også af samme statistikker, at der parallelt med denne stigning i vinsalget skete en procentvis betydeligt større stigning i ølsalget. Kommissionen har tilføjet, at det ved undersøgelsen af disse oplysninger skal tages i betragtning, at Kongeriget Sverige bruger beskatningen som et middel til at forstærke en tendens i forbruget af de omhandlede produkter.

25 I denne forbindelse er det Kommissionens opfattelse, at ændringen i salgsvolumen af disse to drikkevarer udspringer af og kan forklares ved den forskellige afgiftsmæssige behandling af dem, som blev indført i 1997, og som klart havde som sigte at beskytte den indenlandske ølproduktion. Denne beskyttelsesvirkning varer fortsat ved. Kommissionen har således fremhævet, at selv om punktafgiften på vin også blev nedsat, var nedsættelsen ikke så stor som nedsættelsen af punktafgiften på øl, og førstnævnte er trods alt stadig betydeligt højere end sidstnævnte, således at den omhandlede afgiftsordning fortsat bevirker, at salget af øl fremmes i forhold til salget af vin.

26 Sammenfattende er det Kommissionens opfattelse, at Kongeriget Sverige, uden at det nødvendigvis skal beskatte øl og vin med en bestemt afgiftssats, skal fastsætte punktafgiften på disse konkurrerende produkter således, at de indenlandske produkter ikke bliver favoriseret i nogen henseende. Den har i denne forbindelse under retsmødet præciseret, at der efter dens opfattelse burde gennemføres en ny nedsættelse af afgiften på vin af samme størrelsesorden som den, der gennemførtes den 1. december 2001.

27 Kongeriget Sverige har bestridt, at det har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 90, stk. 2, EF. De omhandlede afgiftsbestemmelser, som ikke i sig selv er identiske, har hverken til formål eller til følge indirekte at beskytte handelen med øl mod konkurrence fra vin.

28 Ifølge Kongeriget Sverige skal bedømmelsen af den omhandlede afgiftsordning med udgangspunkt i artikel 90, stk. 2, EF baseres på en sammenligning mellem på den ene side det mest solgte stærke øl og på den anden side den mest solgte og billigste vin med et alkoholindhold på ca. 11 volumenprocent.

29 Ifølge denne medlemsstat er det afgørende spørgsmål, om afgiftsbyrden på disse konkurrerende produkter kan indvirke på det relevante marked ved at mindske det potentielle forbrug af indførte produkter til fordel for indenlandske produkter.

30 Virkningerne af de nationale skattebestemmelser skal bedømmes i to etaper. Først skal priserne sammenlignes med hensyn til deres indvirkning på forbrugernes valg

mellem øl og vin, og derefter skal statistikken over salgsmønstrene vedrørende valget mellem disse produkter undersøges.

31 Hvad angår sammenligningen af salgspriserne for øl og vin, som konkurrerer med hinanden, har Kongeriget Sverige anført, at det ikke er indlysende, hvilket beregningsgrundlag der skal anvendes, og at der heller ikke er noget entydigt svar på, hvilken prissammenligning der giver det mest retvisende billede af konkurrenceforholdet.

32 Eftersom det i en traktatbrudssag påhviler Kommissionen at godtgøre, at det hævdede traktatbrud foreligger, anser nævnte medlemsstat det ikke for nødvendigt at redegøre for samtlige tænkelige sammenligninger af den endelige salgspris på de omhandlede produkter. Den finder det tilstrækkeligt i den foreliggende sag, ligesom i den sag, der gav anledning til dom af 9. juli 1987, Kommissionen mod Belgien (sag 356/85, Sml. s. 3299), at henholde sig til resultatet af en sammenligning mellem salgsprisen for en liter øl og for en liter vin. I denne sag vil en sådan sammenligning også vise, at det ikke er muligt at se bort fra den væsentlige prisforskel mellem øl og vin, uafhængigt af forskellen i afgiftsbyrden på disse produkter.

33 Kongeriget Sverige er af den opfattelse, at en sammenligning af salgsprisen på en liter af det mest solgte stærke øl og en liter af den mest solgte og billigste vin med et alkoholindhold på ca. 11 volumenprocent viser, at forskellen i afgiftsbyrden på disse to produkter ikke er så stor, at den kan antages at påvirke forbrugernes adfærd. Denne vin ville nemlig, selv hvis den blev beskattet på samme måde som den stærke øl, som den sammenlignes med, være dobbelt så dyr som denne. En relevant prissammenligning kan dermed ikke give grundlag for den konklusion, at de omhandlede svenske afgiftsbestemmelser er af en sådan art, at de kan påvirke forbrugernes valg ved at favorisere handelen med det indenlandske produkt, øl, til ulempe for det indførte produkt, vin.

34 Kongeriget Sverige finder således, støttet af Republikken Letland, at det ikke lykkes Kommissionen gennem sine prissammenligninger at godtgøre, at prisforskellen mellem øl og vin af sammenlignelig kvalitet, er så lille, at forskellen i afgiftsbyrden på disse to produkter kan påvirke forbrugernes adfærd.

35 Kongeriget Sverige har endvidere gjort gældende, at de statistikker vedrørende tendenserne i forbruget af øl og vin, som Kommissionen har påberåbt sig, ikke giver nogen indikation om, at de svenske afgiftsbestemmelser har en beskyttende virkning for handelen med øl. I denne henseende har denne medlemsstat gjort gældende, at en undersøgelse af samtlige statistikker fra Systembolaget, fra Skatteverket (den svenske skatteforvaltning) og Svenska Bryggareföreningen giver et mere retvisende billede af situationen. Den har præciseret, at salgsvolumen af stærkt øl siden 1996 ret konstant har oversteget salgsvolumen af vin med ca. 100 000 000 liter pr. år.

36 Denne medlemsstat deler Kommissionens opfattelse, hvorefter salgsstatistikkerne viser, at forbrugerne, absolut set, er følsomme over for beskatning, eftersom denne indvirker på prisen på det produkt, som den pålægges, men mener samtidig, at prisinstrumentet er vigtigt for at nå dens alkoholpolitiske mål. At forbrugerne reagerer på en prisnedsættelse med et øget forbrug påviser imidlertid ikke, at de af denne grund ændrer deres adfærd med hensyn til valget mellem forskellige kategorier af alkoholholdige drikkevarer. Derimod taler prisfølsomheden imod, at en sådan nedjustering af prisen på vin, som ville blive resultatet af en fuldstændig ens beskatning af vin og stærkt øl, ville indebære et øget forbrug af vin på bekostning af forbruget af øl, eftersom forbrugere, som er prisfølsomme, ikke går over til at drikke vin, hvis den på trods af en skattenedsættelse koster dobbelt så meget som stærkt øl.

37 Republikken Letland har gjort gældende, at det er af væsentlig betydning at undersøge den gensidige elasticitet i forbindelse med efterspørgslen efter vin og øl. Efter dennes opfattelse er efterspørgslen efter disse produkter relativt set uelastisk, idet efterspørgslen ikke er følsom over for prisudviklingen. Den udleder heraf, at prisen på øl og prisen på vin ikke er afgørende for forbrugernes valg.

38 Kongeriget Sverige finder desuden, at Kommissionens opfattelse af, hvordan punktafgifterne påvirker forbrugernes valg mellem øl og vin, er for forenklet. Disse to produkter er nemlig ikke fuldstændigt indbyrdes substituerbare, og andre faktorer end beskatningen kan påvirke forbrugernes valg.

39 Kongeriget Sverige finder endvidere, støttet af Republikken Letland, at Kommissionens betragtninger vedrørende udviklingen af forbrugsvanerne med hensyn til vin og øl ikke er tilstrækkelige til med sikkerhed at påvise, at der findes en sammenhæng mellem ændringerne i forbruget og den omstændighed, at afgiften på vin er marginalt større end afgiften på øl. Kommissionen har således ikke godtgjort, at den svenske afgiftsordning faktisk har en beskyttende virkning for handelen med øl.

Domstolens bemærkninger

40 Det bemærkes indledningsvis, at EFtraktatens artikel 95 (efter ændring nu artikel 90 EF) i henhold til fast retspraksis i sin helhed har til formål at sikre varernes frie

bevægelighed mellem medlemsstaterne på normale konkurrencevilkår gennem fjernelse af enhver form for beskyttelse som følge af interne afgifter, der virker diskriminerende over for varer med oprindelse i andre medlemsstater, og sikre, at interne afgifter virker fuldstændigt neutralt i forhold til konkurrencen mellem indenlandske produkter og indførte produkter (dommen i sagen Kommissionen mod Belgien, præmis 6).

41 I denne forbindelse er formålet med artikel 90, stk. 2, EF at afskaffe enhver form for indirekte afgiftsmæssig beskyttelse af indførte varer i forhold til varer, som uden i stk. 1's forstand at være lignende varer som indenlandske varer dog delvis, indirekte eller potentielt er i konkurrence med visse af disse (dommen i sagen Kommissionen mod Belgien, præmis 7, og dom af 11.8.1995, forenede sager C-367/93 — C-377/93, Roders m.fl., Sml. I, s. 2229, præmis 38).

42 Med henblik på undersøgelsen af, hvorvidt den afgiftsordning, som Kommissionen har anfægtet, er forenelig med artikel 90, stk. 2, EF, skal det derfor for det første præciseres, i hvilket omfang øl og vin kan anses for konkurrerende produkter med henblik på anvendelsen af denne bestemmelse.

43 Det fremgår af retspraksis, at vin og øl i et vist omfang tilfredsstiller samme behov, således at de delvist substituerer hinanden, idet Domstolen dog har præciseret, at det afgørende konkurrenceforhold mellem øl, som er en populær og almindeligt indtaget drikkevare, og vin, på baggrund af de store kvalitets- og dermed prisforskelle på vine, skal fastslås på grundlag af de vine, der er mest tilgængelige for det store publikum, det vil i almindelighed sige de letteste og billigste vine, og at det derfor er på denne baggrund, at den afgiftsmæssige sammenligning skal finde sted (jf. dommen i sagen Kommissionen mod Belgien, præmis 10 og den deri nævnte retspraksis).

44 Disse betragtninger gælder også inden for rammerne af denne sag, da der af de oplysninger, der er fremlagt for Domstolen, ikke fremgår nogen særegenhed ved det svenske marked, som kan begrunde en anden bedømmelse. Det skal derfor lægges til grund, at det i den foreliggende sag alene er vin i mellemklassen, som kun kan sælges i detailhandelen af Systembolaget, der har tilstrækkeligt mange af de samme egenskaber som stærkt øl med et alkoholindhold på 3,5 volumenprocent eller mere, som også udelukkende sælges i detailhandelen af Systembolaget, til at kunne udgøre et alternativ for forbrugerne, og derfor kan anses for at konkurrere med stærkt øl ved anvendelsen af artikel 90, stk. 2, EF.

45 For det andet er det nødvendigt at sammenligne de afgiftsregler, som de omhandlede varer er underlagt, og klarlægge, om de beskattes forskelligt og i hvilket omfang.

46 Kommissionen og Kongeriget Sverige er uenige med hensyn til relevansen af anvendelsen i den foreliggende sag af de sammenligningsmetoder, som anvendtes i sagerne Kommissionen mod Det Forenede Kongerige og Kommissionen mod Belgien med henblik på at bedømme forholdet mellem beskatningen af øl og vin.

47 Domstolen finder, at den mest relevante sammenligning i denne sag er sammenligningen af punktafgifterne, som fastsættes på grundlag af alkoholindholdet i disse to drikkevarer målt i volumenprocent.

48 Domstolen bemærker således, i lighed med generaladvokaten i punkt 54 i forslaget til afgørelse, at alkoholindholdet er det bedst egnede kriterium for bedømmelsen i den

foreliggende sag, da det i Sverige benyttes som beregningsgrundlag for punktafgiften. Der er desuden tale om et objektivt kriterium, der afspejler de omhandlede produkters karakteristiske egenskaber.

49 I henhold til § 2 i lov om beskatning af alkohol er punktafgiften på øl proportional, mens punktafgiften på vin i henhold til samme lovs § 3 er progressiv og varierer efter de kategorier, som er fastsat i samme bestemmelse. Det er i øvrigt ubestridt, at momsen udgør 25% af salgsprisen, inklusive punktafgift, for de to produkter.

50 Det fremgår således af sammenligningen af afgiftsniveauet i forhold til alkoholindholdet, at en vin, der konkurrerer med stærkt øl, med et alkoholindhold på 12,5 volumenprocent, beskattes ca. 20% højere pr. volumenprocent alkohol pr. liter end stærkt øl (1,77 SEK mod 1,47 SEK), og denne forskel udgør 36% for en vin med et alkoholindhold på 11 volumenprocent (2 SEK mod 1,47 SEK), og 50% for en vin med et alkoholindhold på 10 volumenprocent (2,208 SEK mod 1,47 SEK).

51 Vin, som konkurrerer med stærkt øl, beskattes altså hårdere end dette produkt.

52 Det skal for det tredje undersøges, om den større afgiftsbyrde på vin i forhold til stærkt øl kan indvirke på markedet ved at nedsætte det potentielle forbrug af importerede varer til fordel for konkurrerende indenlandske varer (jf. dommen i sagen Kommissionen mod Belgien, præmis 15, og i sagen Roders m.fl., præmis 39).

53 I denne henseende skal der tages hensyn til forskellen mellem de pågældende varers salgspris og virkningen af denne forskel på forbrugernes valg samt til udviklingen i forbruget af de pågældende varer (dommen i sagen Roders m.fl., præmis 39).

54 For at kunne foretage denne bedømmelse skal der anvendes en sammenligningsmetode, som begge parter har anerkendt, vedrørende en liter øl og en liter vin, eftersom Kommissionen ikke har påvist, at nogen anden metode er relevant i den foreliggende sag.

55 I denne henseende skal det fastslås, at ifølge de oplysninger, som Kommissionen og Kongeriget Sverige har fremlagt, er forholdet mellem den endelige salgspris inklusive samtlige afgifter, for en liter stærkt øl og for en liter vin, der konkurrerer med stærkt øl, i størrelsesordenen 1:2.

56 Som det fremgår af de oplysninger, der er fremlagt for Domstolen, forholder det sig således, at selv hvis det forudsættes, at den punktafgift, som er fastsat for stærkt øl, dvs. 1,47 SEK pr. volumenprocent alkohol pr. liter, blev anvendt på vin, der konkurrerer med stærkt øl, såsom en vin med et alkoholindhold på 12,5 volumenprocent, ville nedsættelsen af den endelige salgspris inklusive samtlige afgifter for en liter af denne vin udgøre 4,63 SEK (0,5 EUR) eller 6,65%. Trods denne nedsættelse ville forholdet mellem den endelige salgspris inklusive samtlige afgifter for stærkt øl og for vin, der konkurrerer med stærkt øl, fortsat være i størrelsesordenen 1:2. Mere præcist ville forholdet mellem de endelige salgspriser være 1:2,1 i stedet for 1:2,3.

57 Sammenligningen af forholdet mellem salgsprisen for en liter stærkt øl og en liter vin, som konkurrerer med stærkt øl, viser således, at prisforskellen mellem disse to

produkter er næsten den samme før og efter beskatning. På denne baggrund skal det, selv om forskellen mellem salgsprisen på øl og konkurrerende vin er mindre end den forskel, som blev fastslået af Domstolen i sagen Kommissionen mod Belgien, understreges, at den forskel i salgsprisen, som er konstateret i den foreliggende sag, ikke desto mindre er af en sådan størrelse, at forskellen i beskatningen af disse to produkter ikke kan påvirke forbrugernes adfærd inden for den pågældende sektor.

58 Det fremgår af det ovenfor anførte, at Kommissionen ikke har påvist, at forskellen i den foreliggende sag mellem prisen for stærkt øl med et alkoholindhold på 3,5 volumenprocent eller derover og vin i mellemklassen, som konkurrerer med stærkt øl, er så lille, at forskellen mellem de punktafgifter, der anvendes på disse produkter i Sverige, kan påvirke forbrugernes adfærd. Henset til konstateringen i denne doms præmis 56 vedrørende forholdet mellem de endelige salgspriser synes anvendelsen af den omhandlede afgiftsordning ikke at kunne bevirke, at svensk øl indirekte beskyttes i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i artikel 90, stk. 2, EF, alene af den grund, at den indebærer, at vin, der hovedsageligt indføres fra andre medlemsstater, beskattes hårdere end øl, som hovedsageligt er et indenlandsk produkt.

59 Under alle omstændigheder skal det fastslås, at de statistiske oplysninger om salget af de omhandlede produkter, som Kommissionen har fremlagt, allerhøjst viser, at der findes en vis følsomhed hos forbrugerne over for variationer i priserne på disse produkter, men udelukkende over en kortere periode, mens varige ændringer af forbrugsvanerne til fordel for øl på bekostning af vin ikke fremgår af disse oplysninger.

60 Domstolen henviste i præmis 10 i dom af 27. februar 1980 i sagen Kommissionen mod Det Forenede Kongerige ganske vist til, at det ved anvendelsen af artikel 90,

stk. 2, EF ikke i hvert enkelt tilfælde kan kræves, at der føres statistisk bevis for nogen beskyttelsesvirkning af et internt afgiftssystem, men at det er tilstrækkeligt, at det fastslås, at et nærmere bestemt afgiftssystem på grund af sin udformning må antages at kunne indebære en sådan virkning.

61 På ovenstående baggrund kan Kommissionen imidlertid ikke anses for i den foreliggende sag i tilstrækkelig grad at have godtgjort, at den omhandlede lovgivning kan indebære en sådan beskyttende virkning.

62 Det følger heraf, at Kongeriget Sverige bør frifindes.

Sagens omkostninger

63 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kongeriget Sverige har nedlagt påstand om, at Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger, og denne har tabt sagen, bør det pålægges den at betale sagens omkostninger.

64 Procesreglementets artikel 69, stk. 4, første afsnit, bestemmer, at medlemsstater, der er indtrådt i en sag, bærer deres egne omkostninger. I overensstemmelse med denne bestemmelse pålægges Republikken Letland derfor at bære sine egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Store Afdeling):

1) Kongeriget Sverige frifindes.

2) Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber betaler sagens omkostninger.

3) Republikken Letland bærer sine egne omkostninger.

Underskrifter